Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Тільки любити рідний народ і тільки вірити у його майбутнє – замало. Бо віра і любов без живого діла мертві.
Митрополит Андрей ШЕПТИЦЬКИЙ

51 (571)
10 грудня
2015 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

...ЯК ВОШ КОЖУХА

Українське суспільство постійно перебуває у штормовому інформаційному морі. Ще не стихла одна хвиля, як його накриває інша. Ще в суботу воно переймалося долею «бідного» олігарха Фірташа, в понеділок – немислимими фактами багатомільярдної корупції, оприлюдненими головою Одеської облдержадміністрації Михаїлом Саакашвілі, як його накрило хвилею, яку підняв виступ у парламенті віце-президента США Джо Байдена.

І оце всезагальне збурення вміло використовують для маніпуляцій, відвернення уваги спільноти від моменту істини, себто уникнення відповідальності за «сподіяне», чи то не «сподіяне», за те, що очільники держави так нічого і не зробили для покращення життя народу у той час, як пишним цвітом буяє корупція.

Оце днями лідер фракції «Народного фронту» – земляк і, кажуть, давній друг А. Яценюка Максим Бурбак рвійно кинувся захищати Уряд і його очільника, що опоненти просто отетеріли. Мовляв, усі, хто критикує Кабмін, є аґентами Путіна. Навішуванням такого ярлика на бідних і окрадених цим Урядом українців дуже вже обурювалася поважна пані, яка на свято завітала у «Просвіту»:

«Та оцей пан-депутат, напевно, ще пішки під стіл ходив, коли я їздила Україною і піднімала людей на підтримку нашої Незалежності, підтримку її на референдумі 1991-го, на поверненні слави нашого козацтва, на утвердженні української мови... Та я ся знала з Чорноволом і Лук'яненком, а нині якийсь смаркач називає мене аґентом Путіна, бо я не люблю Яценюка з його грабіжницькою бандою... Та що вони зробили доброго для народу? Хіба що зробили нас злиднями і жебраками...»

Справедливе обурення знаходило відгук серед чималої групи людей, які, забувши інші проблеми, дискутували про суспільно-політичний момент дня з бажанням поспілкуватися віч-на-віч з отим нардепом. А й справді, подумав я, чому б тому народному не піти в народ і не запитати його, що він думає про нинішній Уряд. Як на мене, напевно, 99 відсотків притомних громадян він записав би в аґенти Путіна.

Але хіба ж це не приниження людей. Спочатку їх доводять до жебрацького стану, потім дають якусь дещицю допомоги на кшталт субсидій, мізерної індексації мінімальних зарплат і пенсій, а потім вдовбують в голови громадян, що заміни тому Уряду просто немає. Виявляється, із 45-ти мільйонів українців не можна знайти зо два десятки розумних, відданих державі чесних людей, які б нарешті за підтримки суспільства почали реалізовувати наказ Майдану. Та не тримайте нас усіх за дурнів, панове політики, вам довірили, дали рік часу, а прем'єрові – уже два, показати себе. Не дали собі ради – до побачення! А, за великим рахунком, чимало з них мали б відповісти перед суспільством у судовому порядку, бо з оприлюднених фактів таки є за що.

Так ні, тримаються влади, як кажуть в народі, як вош кожуха. Видно, вона така солодка. І спадають на думку Шевченкові рядки: *«...А той, щедрий та розкошний, все храми мурує; та отечество так любить, так за ним бідкує, так із його, сердешного, кров, як воду, точить!..»*

Побійтеся Бога. Ідіть і не гнівіть народ.

Богдан ВІВЧАР

ЖИТТЯ «ПРОСВІТИ»

НАПЕРЕДОДНІ 147-ої РІЧНИЦІ ЗАСНУВАННЯ «ПРОСВІТИ» ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ РАДИ ОБЛАСНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА. РОЗГЛЯНУТО ДІЯЛЬНІСТЬ ОБ'ЄДНАННЯ ЗА 2015 рік, ПЛАН РОБОТИ НА 2016 рік, СТАН ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ ДО КНИЖКИ «ІСТОРІЯ «ПРОСВІТИ» ПРИКАРПАТТЯ» ТА РІЗНЕ.

ЗАВДАННЯ ПЕРШОЧЕРГОВІ Й НАСТУПНІ

Перед початком присутні молитовно подякували Господу за опіку і хвилиною мовчання вшанували всіх праведників «Просвіти». Зокрема тих, хто відійшов у вічність у нинішньому часі, серед яких наш відомий земляк – історик і просвітянин Володимир Грабовецький.

Зі звітом виступив голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький (звіт друкується у сьогоднішньому числі «ГП» на 4–5 стор.).

В обговоренні доповіді взяли участь заступник голови Галицького РО «Просвіта», голова с. Бовшів **Степан Мазур,** письменник **Дмитро Захарук,** голова Всеукраїнського братства ОУН–УПА **Богдан Борович,** голова товариства «Берегиня» **Марія Пахолок,** голова Богородчанського РО «Просвіта» **Василь Бабій,** член Ради **Ярема Петрів** та інші.

Зокрема, С. Мазур наголосив, що найголовнішим завданням є створення осередків у кожному селі й залучення до них лідерів громад – голів, освітян, медиків, підприємців, працівників культури... А Д. Захарук нагадав істину, що тільки та нація має майбутнє, яка виробила схему самовідтворення. Тому він запропонував і спільно з «Просвітою» та громадою селища Маріямпіль реалізує програму «Нова українська родина».

– Без аналізу ситуації і вироблення плану дій і конкретних кроків зрушень у справі будівництва української державності не буде, – наголосив Б. Борович. – Такими кроками є і Концепція обласної «Просвіти» зі створення осередків у кожному селі, і Програма «Просвіта: XXI століття»... Важливо, аби до реалізації наших намірів ми змогли залучити молодь. А для цього важливо передати їй наш досвід. Як? Напевне – через «Молоду Просвіту», – наголосив промовець.

Марія Пахолок теж торкнулася теми виховання і залучення молодих до просвітянської діяльності. Вона особисто робить це через створення товариства «Берегиня», а ще – через організацію гуртків бойового гопака, вивчення народних звичаїв і традицій. До слова, пані Марія запропонувала стільки нових ідей, що спільним рішенням Ради її прийняли у члени Ради. Василь Бабій запропонував звернутись до всіх перевізників із вимогою заборонити трансляцію російського шансону в автобусах. А й справді, невже нам замало москалів на сході?..

До важливості нашої спільної праці на користь України закликав Ярема Петрів: Пригадаймо початок 90-их років. Значна частина жителів області об'єдналася в громадські організації, зокрема в Товариство української мови імені Т. Г. Шевченка «Просвіта», Культурно-наукове товариство «Рух», Крайову організацію Народного руху України, історико-просвітницьке товариство «Меморіал», Всеукраїнське Братство ОУН–УПА, в організації «Союз українок», «Жіноча громада», «Студентське братство»... А ще – в релігійне товариство Спілка християнського відродження, суспільно-культурні товариства «Лемківщина», «Надсяння». Почали діяти політичні партії, зокрема, Демократична партія України, Християнсько-демократична партія України, Конґрес Українських Націоналістів, Народний рух України з метою відродити Українську Самостійну Соборну Державу в різних напрямках державницького, суспільно-культурного життя, – наголосив він. – Саме прикарпатці завдяки і під впливом громадських організацій, найперше – Товариства української мови ім. Т. Шевченка (тепер – «Просвіта») обрали навесні 1990 року переважну більшість депутатів обласної ради, що дало змогу заклaсти підвалини української влади на Прикарпатті. Отож громадські організації, політичні партії Прикарпаття зробили вагомий внесок у відновлення Української державності. З метою збереження історичної правди про їхню діяльність, формування громадянського суспільства, поширення політичної культури, патріотичного виховання молоді, пропоную «Просвіті» виступити з ініціативою будівництва Музею відродження української державності в Івано-Франківській області, можливо, на території Музею визвольних змагань Прикарпатського краю, – сказав Я. Петрів.

Вирішено взяти до уваги звіт голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степана Волковецького. Відзначити значну роботу, проведену обласним об'єднанням «Просвіти» із виконанням статуних завдань. Зобов'язати голів районних, міських об'єднань і низових осередків всебічно проаналізувати свою діяльність і визначитись із перспективами.

Розгляд плану роботи обласного об'єднання на 2016 рік викликав дискусію щодо пріоритетності завдань, на яких би мала зосередитись «Просвіта». Йшлося насамперед про активнішу підтримку програми утвердження української мови як державної, а також врахувати акції і заходи, які проводитимуть районні та міські структури, які можуть стати обласними. Отож представлений план роботи взято за основу. Районним, міським об'єднанням, членам Правління і Ради протягом двох тижнів дати свої пропозиції та доповнення. Остаточний варіант плану затвердити на засіданні Правління до кінця року.

Районним, міським об'єднанням підготувати плани роботи своїх об'єднань на 2016 рік, орієнтуючись на представлений план обласного об'єднання.

Основними завданнями обласного об'єднання вважати:

а) організацію просвітянських осередків у всіх населених пунктах, навчальних і трудових колективах області згідно з Програмою «Просвіта: XXI століття»;

б) роботу з молоддю, передання просвітянських традицій молодому поколінню;

в) пошук нових ефективних форм роботи;

г) у центрі уваги покласти утвердження державної української мови.

Обговоривши питання підготовки книжки з історії «Просвіти» Прикарпаття, зобов'язано районні та міські об'єднання надалі збирати матеріали з історії «Просвіти» краю і представити їх до завершення 2017 року. Доручити Правлінню обласного об'єднання сформувати оргкомітет і редколеґію видання.

На засіданні наголошено, що на сьогочасному етапі першочерговим завданням районних та міських об'єднань, всіх просвітян області є проведення передплати просвітянських видань – «Галицька Просвіта» (індекс – 91083) **і «Слово Просвіти»** (індекс – 30617).

Районним і міським об'єднанням «Просвіти» подати пропозиції на сесії місцевих рад перед розглядом бюджетів щодо фінансового забезпечення їхньої діяльності у відповідності з Програмою «Просвіта: XXI століття», затвердженою обласною радою.

Районним, міським об'єднанням до квітня 2016 року завершити перереєстрацію осередків і надати відповідну інформацію в секретаріат обласного об'єднання.

Засідання завершилось побажаннями миру, добра, злагоди у новому році і співом «Ще не вмерла...».

Богдан ВІВЧАР

СЕСІЇ РАД

ОБРАЛИ ГОЛОВУ І ЗАСТУПНИКІВ

Відбулося перше пленарне засідання обласної ради.

На засіданні депутати розглянули такі питання:

1. Про підсумки виборів депутатів обласної ради сьомого демократичного скликання та визнання їхніх повноважень.

2. Про обрання тимчасової президії обласної ради.

3. Про утворення тимчасової лічильної комісії обласної ради і затвердження її складу.

4. Про обрання голови обласної ради.

5. Про обрання першого заступника голови обласної ради, заступника голови обласної ради, голови постійної комісії обласної ради з питань бюджету, фінансів, податків та інвестицій.

Головою Івано-Франківської обласної ради обрано Олександра Максимовича Сича. За нього проголосувало: за – 53, 31 – проти.

За результатами пакетного голосування обрано:

Василя Івановича Гладія – першим заступником голови;

Ольгу Юріївну Галабалу – заступником голови;

Миколу Васильовича Палійчука – головою постійної комісії обласної ради з питань бюджету, фінансів, податків та інвестицій.

Із 84 депутатів за них проголосувало: 51 – за, 8 – проти. 23 бюлетені не використано.

Наступне пленарне засідання відбудеться 17 грудня о 10.00.

АНОНС

Управління культури виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради
Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Центральний народний дім

Без освіти, науки та економіки
На правовій основі
Не уявляю собі держави...
Микола САЄВИЧ

ЗАПРОШУЄМО
на святочну академію,
присвячену 130-ій річниці Миколи Саєвича, громадського і наукового діяча Галичини, подвижника народної освіти, лісівника-практика, доктора філософії, права та лісівництва.

17 грудня, 13.30,
ЦНД (вул. Шевченка, 1)

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА». Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 5,00 грн., на півроку – 30,00 грн., на рік – 60,00 грн.

ТАК ДУМАЮ

БРУД ТРЕБА ВИЧИСТИТИ*

1 січня 2016 року стає чинною асоціятивна угода між Україною та Європейським Союзом.

Ця подія важлива не лише для України та ЕС, а також для всього цивілізованго світу. Європейська нація, яку продовж більш ніж 300 років відірвано від Европи, робить перший крок до европейської сім'ї народів.

Цей перший крок вимагає від України зайти до Европи очищеною від колоніяльного бруду, нагромадженого у ряді адміністративних актів, занесених до законодавства України злочинним режимом Президента Януковича. Цей бруд треба вичистити саме зараз, перед першим кроком вступу України до ЕС.

Що саме я маю на увазі?

У законодавчому полі України досі фігурують закони, занесені туди злочинною мафією Януковича.

У своїх пропаґандивних заявах Янукович обіцяв надати російській мові в Україні статус другої (насправді першої) державної мови. Однак, прийшовши до влади шляхом обманних комбінацій, Янукович переконався, що надати російській мові статус державної конституційно він не зможе, бо не збере 300 голосів у Верховній Раді України, потрібних для надання такого статусу. Тоді він вдався до юридичної махінації: запровадити російську мову в Україні законом, на ухвалення якого досить 226 голосів парламентарів у Верховній Раді.

Ідея була така: під маркою захисту реґіональних і меншинних мов позбавити українську мову державного статусу, залишивши цей статус лише на папері, як це мало місце у Конституції УРСР.

І такий закон «Про засади мовної політики в Україні» Янукович протяг через Верховну Раду і підписав 3 липня 2012 року. Цей закон і досі чинний у списку законів Верховної Ради під номером 5029-17 (Редакція від 25.04.2015, підстава 269-19).

Стаття 4 цього закону на ділі перекреслює Конституцію України абзацом 2 частини першої: «Основи державної мовної політики визначаються Конституцією України, а порядок застосування мов в Україні – виключно цим Законом, з норм якого мають виходити інші правові акти, що визначають особливості використання мов у різних формах суспільного життя».

Виходить, що не Конституція України є Основний Закон в Україні, а закон 5029, підписаний не ким, а злочинцем Януковичем.

Далі частина 2 статті 5 закону 5029-17 прирівнює державну українську мову до реґіональних та меншинних мов: «При здійсненні державної мовної політики Україна дотримується таких цілей і принципів:

1).....

2) забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території держави, зі створенням можливості паралельного використання реґіональних мов або мов меншин на тих територіях і в тих випадках, де це є виправданим;

3) сприяння використанню реґіональних мов або мов меншин в усній і письмовій формі у сфері освіти, в засобах масової інформації і створення можливості для їхнього використання у діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування, в судочинстві, в економічній і соціяльній діяльності, при проведенні культурних заходів та в інших сферах суспільного життя в межах територій, на яких такі мови використовуються та з урахуванням стану кожної мови».

Який шахрайський стиль!

«...у діяльності органів державної влади... в межах територій, на яких такі мови використовуються...»; тобто: «...у Києві..., в межах територій на яких такі мови використовуються»; «...і в тих випадках, де це є виправданим»; Ким? Путиним? Мабуть.

У цьому тексті частина 2 та частина 3 суперечать одна одній, бо годі зрозуміти, де використовується державна мова, а де реґіональні та меншинні мови.

Прирівняння державної мови до реґіональних та меншинних мов не робить ні «Европейська хартія реґіональних або меншинних мов», ні інші міжнародні документи, що стосуються мовної політики. Це новація Януковича.

Таке прирівняння веде до непорозумінь. Але це якраз те, що потрібно Януковичу.

Так, 3 частина статті 6 говорить: «Обов'язковість вживання державної мови чи сприяння її використанню у тій чи інший сфері суспільного життя не повинні тлумачитися як заперечення або применшення права на користування реґіоналними мовами або мовами меншин у відповідній сфері та на територіях поширення».

А частина 5 статті 6 говорить протилежне: «Жодне положення цього Закону не може тлумачитися як таке, що спрямоване на звуження сфери використання державної мови».

То як ці твердження треба тлумачити на практиці?

У списку реґіональних або меншинних мов на першому місці стоїть російська мова, а за нею в абетковому порядку наведено решту мов. Така позиція російської мови свідчить, що Закон 5029 написано й ухвалено саме для утвердження цієї мови в Україні, чого вимагав від Януковича Путин.

Ставити російську мову на перше місце серед мов меншин є цілком антидемократично. Лідери покійного СССР використовували російську мову як засіб пригноблення українців та инших народів, тому таку мову не можна виносити як першу з можливих для вибору, а ставити її в абетковому порядку усіх реґіональних та меншинних мов.

Закрутисто-шахрайський, суперечливий і промосковський стиль закону 5029 на ділі сприяє тому, щоб його тлумачення органами влади або окремими особами здійснювалося як у Совєтському Союзі, коли записане в законах тлумачилося прямо протилежно написаному. У Конституції УРСР державною мовою України так само визнавано українську мову, але заразом на ділі українську мову упосліджувано, і відбувалася відверта русифікація України.

Запровадження Закону Януковича 5029 розпочало еру нової русифікації України. На Майдані закон 5029 скасовано. А постмайданна влада, не скасувавши цього закону, на ділі схвалює русифікацію.

Наприклад, частина 1 статті 13 чинного закону 5029-17 говорить: «Паспорт громадянина України або документ, що його заміняє, і відомості про його власника, що вносяться до нього, виконуються державною мовою і поруч, за вибором громадянина, однією з реґіональних мов або мов меншин України».

А міністр внутрішніх справ постмайданної України А. Аваков, посилаючись на Закон 5029-17, виписує громадянам України паспорти та інші документи російською мовою, не питаючи про бажання громадян. Паспорт українською мовою можна дістати лише через суд. Нечіткість і суперечливість положень закону 5029-17 сприяє такій антидержавній практиці.

Закон 5029 вносить зміни до більш ніж 30 законів України, де є згадка про вживання мов. Тобто цей закон перекреслює всі здобутки відмосковщення України за 20 років Незалежности.

Недоречності мовної політики у постмайданній Україні створюють непотрібну за воєнного часу напругу в суспільстві, ведуть до протистояння влади й народу. Фактично, на сьогодні в незалежній Україні влада, ведучи війну з російською аґресією, підтримує русифікацію України.

Затим, що штучна русифікація, як і всяка денаціоналізація, суперечить европейським цінностям, я звертаюсь до Вас, пане Президенте Европейської комісії, з просьбою зажадати від України скасування закону 5029-17 як такого, що суперечить европейським нормам співжиття між народами й працює на утвердження проросійської мовної політики в Україні.

Якщо Україна колись зайде із законом 5029-17 до ЕС, то існування зрусифікованої України в ЕС стане об'єктом інтриґ Москви. Русифіковані нащадки сучасних українців можуть забути про звірства й знущання Москви з українців і як одновірці та одномовці росіян можуть потягтися до Москви. Такий варіянт не можна виключати. Тому Европі ближча україномовна, а не русифікована Україна.

Для цього треба саме зараз зажадати від української влади скасування закону 5029-17 і повернення до норм, що існували до ухвалення цього про-Путинського закону.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ,
колишній політв'язень СССР

**Зберігаємо правопис автора.*

ПОДІЇ

ТО – ІСТОРІЯ НАШОГО РОДУ

8 грудня найдавніша українська громадська культурно-патріотична організація «Просвіта» відзначила свою 147-му річницю. Водночас просвітяни Івано-Франківська вшановували другу річницю Майдану. З цієї нагоди у НД «Просвіта» відбулася святочна академія.

Учасники, які вщерть заповнили залу, промовили молитву за «Просвіту» і просвітян, які її творили, віддавали їй свої труди і життя, які не зрадили їй у часи найтяжчих випробувань. Зі святом усіх просвітян привітав голова Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка професор Василь Бойко. Він нагадав, що століттями наш народ у вічній борні й вічній тривозі. І з ним останні півтора століття й «Просвіта», яка вела народ до волі у часи чужинецьких окупацій, сприяла просвіткові у духовному житті, утвердженні національного думання. Промовець наголосив, що нині організація приділяє особливу увагу залученню до духовної праці молоді. Підтвердженням цього є те, що лише в конкурсі «Історія і «Просвіта» в останні роки взяли участь 260 учнів і студентів. В. Бойко закликав: «Працюймо в «Просвіті» і задля «Просвіти», виховуймо насамперед у собі почуття відповідальності за свою Державу, за просвітянську справу. «А ще будьмо гордими й гідними українцями!»

Про історію «Просвіти», про Майдан, про війну на сході, про національне пробудження говорили отець-капелан УГКЦ Орест Путько та лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка професор Степан Пушик. А співав патріотичні пісні, які не раз загальним співом підтримували присутні, народний артист України, професор Михайло Кривень. Ведучою вечора була Марія Солодчук.

Відбулося нагородження переможців 14-го туру конкурсу «Історія і Просвіта». Серед викладачів і студентів грамоту за перше місце вручено Богдану Гуцолу, студенту III курсу медичного університету (керівник – Марія Гуцол) за твір «Митрополит Андрей Шептицький. Життя. Українська Церква»; за друге місце – Олегу Павліву, маґістру соціології (Чеська Республіка) за «Нарис життя й діяльності митрополита Андрея Шептицького в документах і матеріалах 1930-их рр.».

Серед учнів нагороду за перше місце вручено Ірині Джус, учениці 10-А класу СШ № 1 (керівник – Віра Василишин) за літературно-музичну композицію «Праведник світу», присвячену 150-ій річниці митрополита А. Шептицького. За друге місце грамоту одержали – Тетяна Лупич, учениця 11-Б класу ЗОШ № 1 (керівник – Леся Козич) за твір «Просвітянська і народно-патріотична діяльність митрополита Андрея Шептицького», присвячений 147-ій річниці створення товариства «Просвіта».

Всім переможцям та учасникам конкурсу вручено книжки письменників Прикарпаття, які ми отримали для цього від обласного об'єднання «Просвіти», виданих згідно з ухваленою реґіональною цільовою програмою «Просвіта»: XXI століття» на 2013–2016 роки.

Під оплески присутніх голові первинного осередку Івано-Франківського національного медуніверситету Марії Гуцол було вручено найвищу нагороду ВУТ «Просвіта» – медаль «Будівничий України».

Богдан ВІВЧАР

ВШАНУВАННЯ

ДУХОВНЕ ЗБАГАЧЕННЯ

У празник святого священномученика Йосафата, архієпископа Полоцького УГКЦ, засновника монашого чину (ЧСВВ) відбулась цікава духовна зустріч в ОНД «Просвіта» – «Вечір з митрополитом Андреєм Шептицьким» у відзначенні його 150-го ювілею. Творчими учасниками її були студенти й викладачі Івано-Франківського державного коледжу технологій та бізнесу й фінансово-комерційного коледжу ім. С. Граната. Активність виявили й запрошені студенти Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника та національного технічного університету нафти і газу.

Митрополит Андрей Шептицький здобув повагу та любов українців своїми вчинками, якими завжди керували любов до Бога й до людей, до правди і чесності. Слова А. Шептицького «Не потоком шумних і галасливих фраз, а тихою наполегливою працею любіть Україну» звучали для всіх дороговказом. Присутні насолоджувались словами з послань і життєвого кредо праведника віри і доброго пастиря Андрея Шептицького.

«Поки час, послухай Божого голосу, котрий кличе тебе до покаяння й до поправи, наверни ся до Бога цілим твоїм серцем і поправ своє життє», – йдеться у пастирському посланні А. Шептицького «О покаянію».

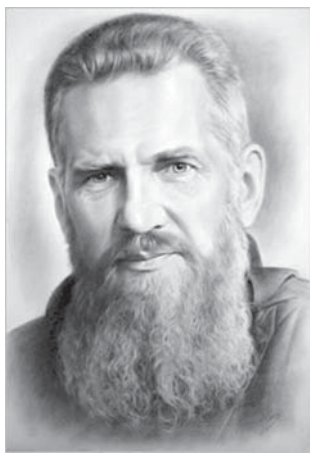
Почали свято з молитви. Далі піснею «До Церкви» дяк Архікатедрального собору Воскресіння Христового Володимир Соколовський запросив присутніх знаходити Бога в церкві.

У вступному слові голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький відзначив роль митрополита А. Шептицького у побудові суспільства, зокрема у просвітницькій діяльності для сучасної України.

В Івано-Франківському державному коледжі технологій та бізнесу приділяють велику увагу вивченню життя і діяльності Митрополита. Презентуючи виставку книжок про митрополита А. Шептицького з власної колекції, викладач циклової комісії суспільних дисциплін ІФДК технологій та бізнесу Андрій Випасняк говорив про «розбудову українського світу»; про погляди Глави УГКЦ як дбати про рідну хату – Батьківщину; про наслідки, які випливають з його розуміння Батьківщини, для нашого сучасного суспільства.

Дарія Перевозова, голова ради студентського самоврядування коледжу, у своєму слові зупинилась на взаємодії двох велетнів духу – А. Шептицького та І. Франка.

Про доброчинність Митрополита («А. Шептицький – великий меценат») розповіла Мар'яна

Гаран, студентка 2-го курсу цього ж коледжу.

Слова зі Святого Письма та з настанов митрополита Андрея допомагали осмислювати істинні речі й сутність перебування на цій землі кожного християнина, громадянина. Активну громадську позицію виявили заступники керівників коледжів з виховної роботи Василь Бабінець та Інна Народовська.

У мереживі слова талановиті студенти двох коледжів: Олеся Веремчук, Христина Третяк, Соломія Варениця, Дмитро Івонюк, Діана Беляк, Христина Лавренюк, Іванна Семанишин та Лариса Самілів збагатили свято духовними й патріотичними піснями.

А дві команди коледжів «Ф'ючери» та «Діти капітана Граната» змагались у знаннях з духовної спадщини Митрополита. Християнську інтелектуальну гру цікаво провів студент інституту історії, політології та міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника Микола Франко, активний учасник Революції гідності й волонтер АТО. Оцінювало знання журі у складі кандидата психологічних наук, доцента ПНУ ім. В. Стефаника Ірини Ралько, відповідального секретаря ОО ВУТ «Просвіта» Михайла Січки й члена «Просвіти», історика, правника, доцента ІФНТУНГ й ПНУ імені Василя Стефаника Івана Макаровського. Кожна команда показала гідний результат, але перемогу здобули «Ф'ючери». Михайло Січка та Микола Франко всім гравцям від «Просвіти» подарували книжки.

У Святому Письмі Ісус Христос промовляє до нас: «Все, що ви зробили одному з моїх братів найменших, – ви мені зробили».

Наш вечір відбувся саме під настроєм та ніби за присутності митрополита Андрея. В залі «Просвіти» панувало тепло і у всіх був гарний настрій. Ми втілювали в життя ідею доброго пастиря нашого народу, аби українці єднались, були одною Церквою, всім серцем і душею, і своєю вірою в Бога здивували світ. Митрополит був серед нас як батько, як учитель віри.

Дякую всім, хто був на вечорі у «Просвіті».

Марія СОЛОДЧУК,
режисер-постановник і ведуча

ШЛЯХОМ ЄДНАННЯ І ТВОРЕННЯ

З В І Т
ГОЛОВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА С. ВОЛКОВЕЦЬКОГО ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ОБ'ЄДНАННЯ за 2015 рік НА ЗАСІДАННІ РАДИ 5 грудня 2015 року

ШАНОВНІ ЧЛЕНИ РАДИ, ЗАПРОШЕНІ, ДРУЗІ-ПРОСВІТЯНИ!

Найперше хочу привітати вас і всіх просвітян краю зі 147-ою річницею нашої славної «Просвіти». Минуло майже півтора століття з часу її створення, а наші головні завдання залишаються такими ж, як і тоді. Це – формування національної свідомості й духовності, відродження українських традицій та історичної пам'яті, виховання молодих будівничих української держави.

Вже стало доброю традицією щорічно в грудні відзначати цю дату звітом про діяльність нашого об'єднання, обговоренням проблем і перспектив. Вважаю, що така практика має поширитися і на кожне районне та міське об'єднання.

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА ТА ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА РОБОТА

Цього року проводилось розширене засідання Ради і три засідання Правління (до кінця року буде ще одне засідання).

На більшості засідань і робочих нарад основним питанням був розгляд стану реалізації концепції відродження просвітянської діяльності в кожному селі, навчальних і трудових колективах міст області. Маємо певні успіхи. Однак вважаю, що це доволі скромні результати щодо масштабів і значення поставленої мети. Переконаний, що це питання має політичне, державне значення з огляду на суспільну та політичну ситуацію.

Наша діяльність за цей рік проводилася у відповідності з реґіональною цільовою Програмою «Просвіта: XXI століття» на 2013–2016 роки. Ця Програма ініційована та розроблена мною як депутатом обласної ради і передбачає всіляку підтримку, в тому числі фінансову, нашої діяльності місцевою владою, зокрема в закладах освіти, культури, охорони здоров'я, трудових колективах області. Такої Програми не має жодне обласне об'єднання «Просвіти» в Україні. Однак у районах Програма використовується явно недостатньо. Хочу окремо відзначити наші добрі партнерські стосунки з управлінням культури облдержадміністрації (начальник управління – В. Федорак), з обласною радою (В. Скрипничук) та облдержадміністрацією (голова – О. Гончарук).

Просвітяни області у своїй діяльності широко використовували напрацювання та рішення Центральної «Просвіти», зокрема Платформу національно-патріотичного виховання.

Тривала тісна співпраця «Просвіти» і Церкви, започаткована підписанням Меморандуму в листопаді 2011 р. В школах Тлумацького, Галицького районів та інших просвітяни сприяють викладанню священиками катехизму. У багатьох школах започатковано зустрічі священиків у духовних світлицях: «Молитва – джерело світла і добра». Цього року було заплановано собор з об'єднання українських православних Церков. На підтримку цього об'єднання «Просвіта» підготувала відповідне звернення, а також висловила підтримку такого об'єднання патріарху Філарету.

Особливо активно наша співпраця з Церквою проявилася у заходах, приурочених пам'яті митрополита Андрея Шептицького. Серед інших хочу відзначати заходи з участю віце-ректора Українського католицького університету М. Мариновича (Львів) та отця В. Левицького (Долина), зініційовані громадсько-християнським рухом «Клич» (голова – Б. Гоблер).

За ревну працю в духовній просвітянській царині хочу подякувати отцям УГКЦ:

о.-декану Дмитру Павлику (Болехів), який очолив просвітянський осередок,

о. Михайлу Мельнику (с. Кривотули Тисменицького р-ну),

о. Вітольду Левицькому (Долина),

о. Василю Завірачу (с. Залуква Галицького р-ну),

о. Михайлу Дзюбі (Коломийщина),

о. Роману Дзюбаку (с. Маріямпіль),

о. Оресту Путьку (Івано-Франківськ),

о. Йосафату Фітелю (Івано-Франківськ),

о. Дмитру Шмігелю (Бурштин).

Однак слід зазначити, що співпраця «Просвіти» і Церкви не набула такого масового характеру, як за часів митрополита А. Шептицького. Маємо співпрацю на сьогодні тільки з Греко-Католицькою Церквою. Мусимо налагодити її з усіма українськими Церквами області.

Цього року ми започаткували новий просвітянський проект – презентації-огляди районних «Просвіт» і у вересні успішно було презентовано Верховинське районне об'єднання (голова – Василь Нагірняк).

Успішно реалізовувався проект «Нова українська родина», ініційований та розроблений заступником голови і депутатом обласної ради Д. Захаруком, який затверджений обласною радою. Селище Маріямпіль перетворюється в центр відродження української родини. В рамках програми проведені конференції та щорічні прощі молодих родин в останню неділю червня до ікони Матері Божої в Маріямполі. В цьому селищі закладено парк біблійних рослин і дерев. Хочу відзначити роль просвітянина, професора В. Боцюрка.

Серед іншого хочу відзначити проведення в Народному домі «Просвіта» круглих столів. Так, було успішно проведено круглі столи, приурочені 25-річчю підняття українського національного прапора на Івано-Франківській міській ратуші; Міжнародному дню сім'ї; Дню Конституції; 150-ій річниці Андрея Шептицького.

Цього року в НД «Просвіта» було проведено чимало благодійних акцій для допомоги переселенцям, хворим дітям, потребуючим жителям міста. Так, за результатами благодійної Великодньої акції для онкохворих дітей було переведено майже 6 тисяч гривень, безкоштовний одяг роздали сотням людей. Також в НД «Просвіта» проведено два великі благодійні концерти за участю гуртів «Тінь Сонця» та «Патроничі».

Голова обласної «Просвіти» брав активну участь у заходах та обговоренні питань, пов'язаних з реформою і децентралізацією влади (як член відповідної експертної комісії та робочої групи).

Цього року наші просвітяни (М. Січка, Є. Бардяк, В. Грицюк, М. Шкарпович) запрошувалися до участі у багатьох Всеукраїнських та Міжнародних заходах у галузі правової освіти, молодіжної політики та неформальної освіти (семінар «Доступ молоді до соціальних прав» у Будапешті, Міжнародний форум «Майстерня майбутнього», «Стратегія розвитку Івано-Франківщини», «Співпраця влади з громадськими організаціями» (Польща)).

Окремо добре слово слід сказати про діяльність «Молодої Просвіти» (голова – Є. Бардяк), яка організувала цілу низку заходів, в тому числі «Франкові читання» в районах, фестиваль документального кіно, участь у польському проекті, лекції про права людини і багато іншого.

Члени лекційних груп більш як двадцять разів виїхали в райони для читання лекцій про здоровий спосіб життя, на історичну та краєзнавчу тематику, для підвищення політичної грамотності для учнів, студентів, вчителів, бібліотекарів. Найактивнішими лекторами були Є. Романишин, П. Арсенич, Д. Захарук, М. Пахолок, С. Ґеник.

Заснований 2014 р. Музей народної шани Т. Шевченка приймає багато відвідувачів – учнів шкіл, студентів університетів, вчителів, гостей і жителів міста. Майже щотижня в музеї проводяться різноманітні заходи: художні читання, творчі вечори, презентації книжок, круглі столи.

Одночасно Правління підготувало іскерувалоі різні звернення до громадськості краю, влади всіх рівнів, в тому числі щодо підтримки мобілізації, вступу України в НАТО, участі просвітян у виборах, тверезого способу життя, підтримки об'єднання українських Церков і т. ін.

З ініціативи «Просвіти» в області створено організаційний комітет руху «За Україну в НАТО». Просвітяни взяли участь в установчій конференції цього руху в Києві. Від нашої делеґації мав виступ С. Волковецький, а заступник голови Д. Захарук увійшов до складу Центрального проводу цієї організації.

Обласне об'єднання активно взяло участь у передвиборній кампанії до органів місцевої влади. Своїми зверненнями, публікаціями в газеті «Галицька Просвіта», виступами на радіо, телебаченні ми сприяли тому, щоб на території області перемогли політичні сили національно-демократичного спрямування. Кандидатами в депутати були активісти Є. Бардяк, Б. Борович, С. Волковецький, Г. Войтків, В. Гавадзин, В. Глаголюк, Д. Захарук, М. Пахолок, М. Січка, О. Тебешевська та багато інших кандидували до районних та сільських рад; в мери міст – В. Грицюк, Б. Мельник, Д. Яворський... Депутатом обласної ради стала член Правління «Просвіти» Оксана Тебешевська, а міським головою Болехова – Богдан Мельник, голова Болехівського міського об'єднання. Вітаємо їх!

Важливим напрямком була і залишається ідеологічна робота. Наше видання «Галицька Просвіта» (гол. редактор – Б. Вівчар), як і Всеукраїнське «Слово Просвіти» залишаються головними рупорами «Просвіти». Активними дописувачами є Василь Бабій, Михайлина Боднар, Богдан Сушевський, Володимир Ференц та багато інших.

Важливими заходами поширення просвітянської ідеї були робота книгарні (відповідальний – І. Заграновський), інформаційного стенду та веб-сайту (відповідальний – М. Січка).

На обласному радіо на хвилі 72.92 FM підготовлено, записано і зроблено монтаж 45 просвітянських програм по 30 хвилин, 11 програм по 45 хвилин – радіожурнал «Ярославна», 11 просвітянських програм по 15 хвилин на проводовому радіо. Участь брали С. Волковецький, М. Січка, Д. Захарук, Є. Романишин, Є. Бардяк та інші активісти (редактор програм – М. Боднар).

Десятки інтерв'ю з просвітянами прозвучали на ефірах радіо «Дзвони» (відповідальна – М. Солодчук). Гостями радіо були Богдан Борович, Василь Жураківський, Михайло Січка, Євген Романишин, Леся Палагіцька, о. Михайло Дзюба (Коломийщина), о. Роман Дзюбак (Маріямпіль), Володимир Боцюрко, Євген Баран, Василь Бабій, Сергій Сивачук та інші.

На наше переконання, ключовою тезою ідеологічної роботи має бути те, що успішну українську державу можна побудувати лише на основі української ідеї.

2. КУЛЬТУРНО-МАСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Оскільки цей рік був оголошений роком митрополита Андрея Шептицького, «Просвіта» активно долучилася до вшанування його пам'яті. «Просвіта» організувала більше десяти заходів: круглий стіл, святочна академія, урочистості до дня народження і відкриття пам'ятника, відпочинковий просвітницький табір у с. Залуква, вечір пам'яті, духовний концерт... Також було багато виступів просвітян на конференціях, вічах, зібраннях...

Окрім цього, в 2015 році просвітяни краю провели більше сотні різноманітних заходів культурно-просвітницького характеру. Охопити все в одному виступі можливості немає. Тому зупиняємося на найбільш важливих.

Як завжди, відкрила рік програма «Різдво в Просвіті» за участю 15 громадських організацій. Цього року вона мала великий успіх, про що свідчать подяки присутніх. Щороку учасників стає більше, громадські організації все більше горнуться до «Просвіти». У січні відзначили День Злуки та річницю бою під Крутами.

У лютому відзначено 100-річчя полковника УПА Василя Андрусяка, День рідної мови. На Вічевому майдані «Просвіта» зібрала молодь нашого міста на захід під назвою «Мелодія двох сердець» до Дня святого Валентина. В пам'ять про Небесну сотню було організовано захід «Герої не вмирають».

Березневі дні були наповнені Шевченківськими читаннями, урочистостями до дня народження Кобзаря. З нашої ініціативи відбулися похід та віче громадськості міста до пам'ятника Т. Шевченку в річницю перепоховання його праху в Каневі. Просвітяни з Верховинського району під проводом голови районної «Просвіти» В. Нагірняка організували прощу до Канева на могилу Т. Шевченка, а дорогою туди молодий просвітянин Петро Марусяк переміг у пісенному проекті «Караоке на майдані» в Києві.

В цей місяць мав місце лекторій та демонстрація фільму «Нескорений» до 65-річчя загибелі головнокомандувача УПА Романа Шухевича. До Всесвітнього дня поезії був організований вечір поезії про АТО. Широко відзначили цього року 150-річчя першого виконання Гімну України та 200-річчя його автора М. Вербицького. Гімн України звучав різними мовами, у виконанні різних хорів, окремих виконавців, виконання його на різних інструментах. Активну участь у заході брали українці Донбасу і Криму.

У квітні широкого розголосу набуло свято «Великодні забави», а також серія передвеликодніх майстер-класів із виготовлення української писанки. Також великий резонанс отримало проведення вечора, приуроченого 120-річчю Юрія Шкрумеляка, січового стрільця, автора творів про визвольні змагання.

(Чит. 4 стор.)

ШЛЯХОМ ЄДНАННЯ І ТВОРЕННЯ

З В І Т
ГОЛОВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» ім. Т. ШЕВЧЕНКА С. ВОЛКОВЕЦЬКОГО ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ОБ'ЄДНАННЯ ЗА 2015 рік НА ЗАСІДАННІ РАДИ 5 грудня 2015 року

(Поч. на 3 стор.)

В травні вшановували наших матерів і провели круглий стіл, приурочений Міжнародному дню сім'ї. Було організовано виступ групи «Тінь сонця» з Києва з благодійним концертом. Кошти було перераховано для потреб АТО.

У червні вихованці нашого Клубу обдарованих дітей взяли участь у Міжнародному фестивалі «Ключборзьке треллє», який проходив у Польщі. Владислава Німащук та Лілія Дзядик отримали дипломи та кубки за зайняті перші місця, а також планшети й електронні книжки. В останню неділю червня відбулася проща просвітян до Маріямпільської чудотворної ікони Матері Божої. Напередодні Дня Конституції в НД «Просвіта» відбувся круглий стіл, на якому його учасники говорили про історичний час творення Основного Закону, проблеми його реалізації в житті суспільства й окремого громадянина. У ньому взяли участь безпосередній учасник конституційного процесу, голова обласної «Просвіти» Степан Волковецький, кандидат юридичних наук, завкафедри конституційного міжнародного та адмінправа ПНУ імені Василя Стефаника Володимир Розвадовський, звідти ж – доктор політичних наук, професор Сергій Дерев'янко, заступники голови обласної «Просвіти» Дмитро Захарук та Євген Романишин, члени Правління Василь Журавківський та Богдан Борович, голова ВГО «Українці Донбасу і Криму» Лариса Пантелюк.

Липень відзначився проведенням святочної академії, приуроченої 150-річчю митрополита Андрея Шептицького, молодіжного вечора у міському парку відпочинку «Купальська ніч» та молодіжними заходами на Вічевому майдані за здоровий спосіб життя.

У серпні з цією організацією до Дня прапора був проведений спільний захід із організацією переселенців «Українці Донбасу і Криму», яка, до речі, стала колективним членом «Просвіти». Як завжди, широко відзначали у НД «Просвіта» День Незалежності. Спільно з Галицьким районним об'єднанням «Просвіта» організовано дитячий відпочинковий просвітницький табір.

1 вересня, у День знань, була організована святкова програма для вчителів-пенсіонерів. Також у вересні на батьківщині Марійки Підгірянки, в селі Білі Ослави, ми вшановували цьогорічних лауреатів премії ім. Марійки Підгірянки. Це вилилось у свято села за участю місцевого священика, сільського голови, знаних людей, голів райміськоб'єднань «Просвіти» з Городенки, Верховини, Рожнятова, Надвірни, вихідців села, громадськості. Проведено вже згаданий звіт-огляд Верховинської «Просвіти». За активної участі голови Верховинської «Просвіти» Василя Нагірняка у Верховині пройшов Всеукраїнський фестиваль «Тіні незабутих предків».

У жовтні НД «Просвіта» зібрав мешканців міста на День захисника України та українського війська, річницю створення УПА та День українського війська. Прикарпатців вітав тоді голова міської «Свободи» Руслан Марцінків, виступав голова ОО Спілки офіцерів України генерал-хорунжий Іван Лазор. Участь взяли студенти Національного медичного університету, ЗОШ № 12, хор «Золота заграва» ЦНД, студенти коледжу ресторанного сервісу і туризму, художні колективи ОНД «Просвіта». До свята віри, надії і любові був проведений захід «Осінній вернісаж».

Листопад у нас розпочався літературно-музичною композицією «А ми тую стрілецькую славу збережемо». Пізніше, 9 листопада, відбувся захід, приурочений Дню української писемності та мови. Третій рік поспіль ми організовуємо Михайлівські вечорниці, бо архістратиг Михаїл є патроном нашого міста і столиці. Широко відзначили День української писемності та мови, на який завітали більше сотні школярів. Також ми вшанували пам'ять жертв голодомору 1932–1933 рр. На пошану Андрея Шептицького було організовано «Вечір з митрополитом А. Шептицьким» та духовний захід за участю о. Вітольда Левицького.

Отримало великий резонанс в місті й області проведення відпочинкових вечорів в останню неділю кожного місяця «Кому за 40…». І останній захід у нас відбувся на Вічевому майдані міста. Віддавали шану і честь Героям Небесної сотні.

Важливим просвітянським завданням є популяризація книжок українських авторів. Цього року в НД «Просвіта» було проведено чимало презентацій видань просвітян області: зокрема, в січні презентовано книжку М. Дземана та Р. Рибчина «Іван Макух. Повернення із забуття», на заході були присутні не тільки просвітяни міста, а й численно представники влади Тлумацького району, з якою тісно співпрацює районна «Просвіта» (голова – Г. Дзьоба).

У день відзначення річниці бою під Крутами проведено презентацію книжки Віри Багірової «Сонячне сяйво» і проведено історичні паралелі з подіями, які відбуваються в Україні на сході держави.

До 100-річчя полковника УПА Василя Андрусяка було проведено презентацію книжки міського голови управи Братства ОУН–УПА Карпатського краю Степана Гаха «Пізнайте правду, яку від вас ховають». У заході взяв участь син Василя Андрусяка (Ґрегота-Різуна) Василь Андрусяк.

У травні відбулася презентація книжки просвітянина, директора музею імені Марійки Підгірянки з Білих Ослав «Молитва за рідну мову» В. Левицького про Ю. Шкрумеляка.

28 серпня, на Успіння Пресвятої Богородиці, організували презентацію книжки Віри Багірової «Привітання для Богородиці» за участю виховників «Пласту» і керівників духовних гуртків при церквах міста.

У жовтні присвячувався вечір Дмитрові Захаруку, який у своє 75-річчя презентував збірку «75. Вибране до ювілею». В Народному домі зібралося чимало його шанувальників. А вітали його письменники, вчені, журналісти.

На високому рівні пройшов творчий вечір просвітянина, композитора Мирослава Пастернака з презентацією одразу двох його збірок: «З Україною в серці» та «Українські народні пісні в записах та аранжуванні Мирослава Пастернака». Була присутня ціла плеяда народних, заслужених артистів, відомих вокальних ансамблів.

Зміст і досвід діяльності нашого об'єднання був широко висвітлений на сторінках центрального видання «Слово Просвіти» (журналіст – Н. Кир'ян).

3. ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНА РОБОТА

Активно працює секція військово-патріотичного виховання молоді (керівник – С. Шмат). У Народному домі щодня проходять тренування молоді за системою східних єдиноборств.

У поточному році діяло ГО «Народне ополчення Прикарпаття», яке зініційоване «Просвітою» як форма територіальної оборони.

В НД «Просвіта» мали місце благодійні концерти, кошти з яких були перераховані на АТО.

Протягом року ми надавали зал для проведення зборів молодіжних патріотичних організацій «Пласт», «Правий сектор», «Сокіл», КУН та інших.

На особисте звернення керівників облдержадміністрації і враховуючи ситуацію, в НД «Просвіта» розміщені структури сприяння переселенцям з Криму та Донбасу, що створює певні труднощі в діяльності Народного дому. З цим питанням ми звернулися до голови облдержадміністрації, чекаємо вирішення.

4. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, РОБОТА ВГЦ «ПРОСВІТА»

За 2015 рік видавництво «Просвіта» випустило 22 назви книжок, брошур, журналів загальним накладом 1950 на суму 53 810 гривень.

Серед художньої літератури твори місцевих авторів-просвітян: Д. Захарук «75. Вибране до ювілею»; С. Ґеник «Мистецтво жити»; С. Гавадзин «Ілюстрований нарис»; Д. Вівчар «Історія с. Дзвиняч».

У магазині «Українська книга» реалізовано книжок, журналів на 60 748 гривень.

Від оренди приміщень надійшло 69 686 гривень. Вони витрачені на:

комунальні послуги – 5252 грн.;

телефонний зв'язок – 3582 грн.;

заправку картриджів – 1625 грн.;

придбання матеріалів для обслуговування та поточного ремонту НД «Просвіта» – 16 577 грн. (зокрема, замінено водопровід від приміщення чергових до спортивного залу, встановлено опалення у двох приміщеннях на першому поверсі, інше);

придбання і встановлення металевих воріт – 5420 грн.;

придбання миючих засобів, пакетів для сміття, різне – 1334 грн.;

оплату податку на прибуток – 5180 грн.;

оплату послуг банку – 3469 грн.;

придбання насосу для роботи котлів опалення – 1437 грн.;

заміну автоматики в електрокотлі – 2550 грн.;

заміну дверей в кімнаті № 9 – 2800 грн.

У зв'язку з нерентабельністю утримання автобуса, його передано в оренду. Орендна плата використовується на придбання матеріалів для ремонтних робіт і поповнення обігових коштів книгарні. Від оренди автобуса в цьому році одержано 16 830 грн. і використано їх для придбання автомашини 13 830 грн. і ремонт автомашини 3000 грн.

Всі одержані кошти від оренди приміщень використовуються згідно рішення обласної ради для поточного ремонту та оплати за комунальні послуги НД «Просвіта».

5. ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

Виділено 10 тисяч гривень на придбання матеріалів для актового залу:

оплачено за 30 крісел в актовий зал – 7087 грн.

придбано декоративну ялинку та іграшки – 2913 грн.

На ремонтні роботи виділено – 21 427 грн.

Оплачено заміну 5 вікон – 14 100 грн.

Здійснюється оплата за ремонт відкосів, приміщення № 9 та інше – 7327 грн.

Виділено 200 тис. грн. на ремонт актового залу. Інститут «Діпромісто» розробив робочий проект на реставраційні роботи актового залу. Проектні роботи на суму 58 тис. грн. оплачені.

142 тис. грн. виділено на утеплення стелі над приміщеннями Народного дому та початок ремонту актового залу. Замовником є департамент будівництва облдержадміністрації. Вартість всіх робіт, згідно кошторису, становить 801 887 грн.

Благодійні кошти в сумі 50 306 грн. були витрачені на премії імені Марійки Підгірянки, просвітянський календар, організацію табору, заправку, страхування і ремонт автомобіля, відрядження, для благодійних акцій та заходів, для придбання книжок, грамот, виготовлення афіш, тощо.

На бюджетний рахунок надійшло 557 054 грн. (до кінця року – 673 600 грн.), які витрачені на оплату праці, електроенергії, ремонт приміщень, фасаду, встановлення вікон та оформлення сцени.

Заборгованості обласне об'єднання та ВГЦ «Просвіта» не мають.

Продовжуючи давню просвітянську традицію, я як голова обласного об'єднання цей рік, як і чотири попередні роки, працював безоплатно, на громадських засадах, хоч посада голови передбачена штатним розписом. Цим зекономив для «Просвіти» значні кошти.

6. НАШІ ПРОБЛЕМИ

1) Відсутність належної фінансової підтримки діяльності райміськоб'єднань. Більшість районних просвітянських активістів майже не використовують Програму «Просвіта: XXI століття» для фінансування своїх об'єднань, не докладають зусилля, щоб бути обраними депутатами місцевих рад, як це мало місце у 90-их роках.

2) Недостатній рівень інформування про роботу райміськоб'єднань, наявних осередків «Просвіти», їхніх голів і діяльності. Мало висвітлюється їхня робота на сторінках просвітянської преси.

3) Обсяги передплати просвітянських видань «Галицька Просвіта» та «Слово Просвіти» в районних та міських об'єднаннях є недостатніми. Наші звернення з приводу цих питань на місцях часто іґноруються.

4) Не всі секції обласного об'єднання «Просвіти» і члени Правління, закріплені за районними об'єднаннями, працюють активно. Недостатня системність роботи в колективах, зокрема з молоддю.

7. НАШІ ПЕРСПЕКТИВИ

Вбачаємо в подальшій реалізації концепції відродження «Просвіти» в кожному селі й трудовому, навчальному колективі міст Прикарпаття та Меморандумів співпраці «Просвіти» і Церкви та «Просвіти» і «Пласту» на основі реґіональної цільової Програми «Просвіта XXI століття» на 2013–2016 роки. Ця діяльність передбачає активізацію роботи з молоддю і системну роботу всіх просвітянських об'єднань та осередків.

Висловлюю щиру подяку керівництву ОТБ «Галичина» (ген. директор, член нашої Ради – О. Бабій) за висвітлення просвітянських заходів, керівництву ОДТРК «Карпати» та радіо «Дзвони», редакціям Інтернет-видань міста й області за інформаційну підтримку нашої діяльності.

На закінчення хочу висловити впевненість, що в новий, 2016, рік просвітянська громада нашого краю входить як громадсько-політична сила, згуртована національною ідеєю і прагненням служити українському народові.

Слава Україні!

ОСОБИСТОСТІ

Департамент містобудування та архітектури виконавчого комітету Івано-Франківської міської ради оголосив конкурс на визначення переможця ескізних пропозицій пам'ятника Андрію Мельнику. Пам'ятник планують спорудити в Івано-Франківську по вул. Академіка Сахарова, навпроти вул. Андрія Мельника (про закладення й освячення каменя «Галицька Просвіта» писала у № 46).

Сподіваюсь, що про пам'ятник і цю особистість йтиме мова у пресі. Та напередодні цього дійства бодай оглядово торкнусь героїчного життєвого шляху і боротьби за Українську державу голови проводу ОУН, полковника Андрія Мельника, незаслужено приниженого та забутого.

ГОЛОВА ПРОВОДУ ОУН АНДРІЙ МЕЛЬНИК

Андрій Мельник народився 12 грудня 1890 р. в Якубовій Волі на Дрогобиччині у селянській родині.

Дитинство його склалось трагічно і водночас щасливо. Батько Атанас Мельник належав до проґресивних діячів села, отримав відповідну духовну освіту дяка у Перемишлі, чарував вірних у церкві своїм гарним баритоном і господарював. Був знайомий з Іваном Франком. Передплачував «Свободу», «Діло». Його хата стала культурним осередком села. Був радним громадської ради, потім – членом повітової ради, містоголовою. З його ініціативи у селі збудовано Громадський дім, у якому примістились «Просвіта», товариство «Січ»...

1889 р. Атанас одружився з Марією Коваль. Подружжя було щасливим. Через рік народився Андрій. Ледве Андрієві закінчився шостий рік життя, як померла мати. Батько одружився вдруге з молодою вдовою Павлиною Матчак. І це подружжя було щасливе. Павлина любила Атанаса й свого пасерба як рідного сина. Вдоволений батько надалі працював для громади. Вступив до радикальної партії, за політичну діяльність потрапляє до в'язниці у Самборі... Та найбільше турбується про майбутнє сина. Віддає його до школи в Дрогобичі, потім – у Стрию. Коли Андрій вчився у 5-му класі гімназії, помер на сухоти батько. Андрій залишився сиротою. Незабаром і в нього виявилася смертельна недуга легенів – туберкульоз. Все ж не відстає ні в навчанні, ні в праці гімназійних гуртків, ні в спорті. Виявляє надзвичайну волю у прагненні побороти недугу. Веде здоровий спосіб життя. У мачухи є свої діти й успадковане господарство. Тому вона знову одружується з Костем Мисівим. Андрію знову пощастило. Кость полюбив хлопця. Та хвороба не покидає його. Андрій переносить складну операцію. Йому вкорочують два ребра, щоб дати кращий віддих легенів. Нерідні батьки продають частину ґрунту, щоб оплатити операцію і лікування над морем. Все це та інше викликало в Андрія непохитну віру в людську доброту, почуття вдячності й обов'язок творити для людей насамперед добро, почуття опіки над молодшими, немічними, бажання комусь допомогти, зробити приємне.

1910-го склав матуру в Стрию, 1912-го записався до Високої земельної школи у Відні. Був зразковим студентом. Закінчив студії інженера-лісівника у Празі. Мав чудову пам'ять. Надзвичайно любив тварин і рослини, у яких вбачав секрет життя і Творця.

Основи національної свідомості й патріотизму виніс із батьківської хати, а сам батько був для нього зразком на життєвих дорогах і першим учителем. Великий вплив на нього мав і галицький політик, посол до віденського парламенту д-р Євген Олесницький. Після вибуху Першої світової війни у 1914 р. пішов добровольцем у лави УСС. У перші дні формування Леґіон УСС, що складався з найсвідомішої молоді Галичини, став основою УГА, згодом – Української Військової Організації та ОУН. У вересні цього року А. Мельник уже командує чотою, потім сотнею і виявляє себе найвідважнішим і найрозважнішим командиром у бою. Проявив героїзм у бою чотар А. Мельник за Маківку. Ця перемога коштувала великих жертв: 47 стрільців заплатили за неї своїм життям, 76 було важко поранені, 37 полонені. Завжди йшов у наступ на ворога в одній лінії зі стрільцями. Завжди ходив без охорони, жив скромно, як і всі йому підпорядковані. На щастя, ворожа куля його не чіпала. Всі його шанували й любили, бачили в ньому винятковий аристократизм, порядність і мислення передбачливого стратега. У вересні 1916 р. в бою за Бережани на Лисоні потрапляє в московський полон. Тут, у степах біля Волги, в Царицині, зустрівся з Євгеном Коновальцем і потоваришували назавжди.

З подихом весняного вітру 1917 р., який приніс вістку про те, що Російська імперія захиталася, постали плани втечі з полону. 24 грудня 1917 р. під час заметілі й великих снігопадів невільники несли на руках А. Мельника, який задихався від негоди. Та група втікачів уже 13 січня 1918 року прибула в Київ.

Після втечі з полону – співтворець формації січових стрільців, у якій посідає пости командира куреня, помічника командира полку, а згодом групи «Січ».

29 січня січові стрільці під командою Є. Коновальця та його заступника А. Мельника вступили у кривавий двотижневий бій з більшовиками, які за всяку ціну намагалися захопити Київ, щоб унеможливити участь делеґації УНР на Мировій конференції у Бресті. Якраз вони й охороняли Центральну Раду, рятуючи М. Грушевського від арешту німцями.

Євген Коновалець і А. Мельник – організатори збройного виступу проти гетьмана П. Скоропадського, зокрема, проти оголошеного ним Універсалу про федерацію України з Москвою. 16 листопада розбивають німців у Фастові. Ця перемога врятувала Україну від поневолення іноземцями. 15 грудня 1918 р. замайоріли українські прапори на Софійській площі у парадному переможному марші. Полковник А. Мельник стає начальником Осадного корпусу столиці й отримує ранґ отамана, що дорівнював званню генерала. З січня 1919-го – начальник штабу Дійової армії УНР. 23 липня цього року він уже помічник командира Корпусу СС Євгена Коновальця. Захворів на тиф. Після одужання був призначений контролером військових місій УНР за кордоном. Євген Коновалець і Андрій Мельник не беруть участь у Другому зимовому поході, знаючи наміри й мету Польщі.

У 1922 р. повертається до Львова. Співпрацює з УВО, якою керував Євген Коновалець. Був арештований польською поліцією, але через відсутність проти нього доказів через шість тижнів його випустили на волю. На конференції його було призначено Крайовим комендантом УВО, та 14 березня 1923 р. Рада амбасадорів признала Галичину Польщі.

6 квітня 1924 р. – знову арешт. Львівська в'язниця Бригідки. До речі, у Львові були дві тюрми – одна для в'язнів під слідством по вул. Стефана Баторія, друга – по вул. Казимировській, ч. 24, так звані Бригідки. Назва пішла від того, що тюрму переобладнали з колишнього жіночого монастиря св. Бригіди.

У тюрмі його жорстоко катують, і тільки у вересні 1928 р. знесилений А. Мельник виходить на волю, та польська влада не дає можливості йому влаштуватись на будь-яку працю.

Допоміг у цьому митрополит А. Шептицький, який влаштував його головним наглядачем митрополичих лісів на Станіславщині (Перегінськ, Підлюте). З ініціативи митрополита А. Мельник став головою КАУМ («Орли») – Католицька акція української молоді.

28.02.1929 р. одружився з Софією Федак, рідною сестрою дружини Є. Коновальця Ольгою, брат яких Степан Федак здійснив замах на львівського воєводу 1921 року. Тринадцять років не бачились друзі по зброї та ідеї Андрій Мельник і Євген Коновалець.

Євген Коновалець не міг приїхати в Галичину, до Польщі, а Андрій Мельник – за кордон. У серпні 1937 р. їм вдалося таки зустрітись, а через рік, 23 травня, Коновальця не стало. Сумну звістку А. Мельник отримав від митрополита А. Шептицького. У кінці вересня 1938 р. він з дружиною покидає рідні землі й під фальшивим паспортом виїздять до Берліна, а звідти – до Відня, де 11 жовтня було призначено його Головою Проводу ОУН, основоположником якої був Євген Коновалець. А. Мельник усвідомлював, що визвольна боротьба українського народу може увінчатися успіхом за наявності збройних сил української армії

і вважав, що проти головного ворога українського народу, червоної безбожної Москви, спроможна стати тільки сильна Німеччина, пригадуючи класичний вислів, що «ворог мого ворога – мій приятель». Так думав не тільки він, але й багато інших політиків, зокрема, Олег Ольжич, М. Сціборський, ген. М. Капустинський, О. Бойдуник, А. Лівицький, проф. В. Кубійович, єпископ Мстислав Скрипник, М. Величковський, митрополит Андрей Шептицький, ген. Омелянович-Павленко та інші.

Та покірними слугами нацистської Німеччини, зокрема, і Андрій Мельник, вони ніколи не були, а послідовно, публічно виступали проти її загарбницької політики й поневолення українського народу, за що зазнавали переслідувань і арештів. Так, А. Мельника з дружиною арештували у Відні, Євгена Онацького – у Римі, Дмитра Андрієвського – в Берліні, Володимира Мартинця – у Львові...

Всіх їх запроторили до Закзенгавзена, і лише 27 вересня 1944 р. вийшли на волю Степан Бандера і Ярослав Стецько, а 8 жовтня – А. Мельник з дружиною, через день – Осип Бойдуник, уродженець околиць Долини, с. Витвиці – Михайло Селешко, Тарас Бульба-Боровець, Володимир Мартинець й інші. Та у методах, концепції боротьби за Українську державу почалися розходження, що у 1940 році призвели до розколу ОУН, шкідливих для загальної справи чвар, взаємних звинувачень і гострих конфліктів.

Не було одностайної думки між запальною молоддю і розважливим старшим поколінням, досвідченими політиками, які дорожили людським потенціалом, життям еліти, прагли зберегти моноліт ОУН, нести відповідальність за долю нації, розуміючи, що визвольні змагання – процес важкий, довгий і болісний, неможливий без величезних людських жертв.

Хоч А. Мельник залишився у меншості, але був справжнім українським патріотом, борцем за Українську державу. За всіх часів політичної діяльності йому було притаманне державництво і соборність.

У час воєнних лихоліть його вагомий внесок і в організацію похідних груп на південні й східні терени України, й організацію у Києві Клубу ім. Гетьмана Полуботка на чолі з професором Миколою Величковським, й видавництво «Українське слово», і співпрацю в УЦК на чолі з В. Кубійовичем.

У повоєнні роки чимало зробив для розвою і згуртованості українців у діаспорі. Він – ініціатор ідеї Світового конґресу українців, свідченням якого був маніфест зрілості й солідарності української громадськості, могутнім голосом протесту проти поневолення України комуністичним режимом, свідченням єдності українського суспільства. У роботі конґресу, який відбувся у листопаді 1967 р. в Нью-Йорку, взяли участь 1003 делеґати із 17 країн, де живуть українці у вільному світі. Участь у роботі конференції взяли тільки дружини Є. Коновальця і А. Мельника – Ольга і Софія.

А. Мельник з 1945 р. проживав у Люксембурзі, де відійшов у вічність 1964 р.

Ця тиха мовчазна людина, що говорила завжди сухо й коротко, мала гостру інтуїцію, багатство душі, аналітичний інтелект, великий досвід політичної діяльності, вважала націоналізм незмінною вічною вартістю.

Полковник А. Мельник заслуговує належного пошанування за великий внесок у національно-визвольну боротьбу за українську незалежну соборну державу та її становлення.

Степан ЯНКОВСЬКИЙ,
член Національної спілки краєзнавців України

АРХІВИ СВІДЧАТЬ

У 27-му та 29-му числах «Галицької Просвіти» читачі були ознайомлені з започаткуванням розсекречення архівів ОУН у Празі в Чеській Республіці. Отож ми надалі ділимося з читачами подальшими результатами роботи в контексті досліджень і перекладів з чеської мови матеріалів і документів, віднайдених у Національному архіві Чеської Республіки, які в Україні друкуються вперше.

З ІСТОРІЇ ДІЯЛЬНОСТІ УВО В ПРАЗІ

(Продовження. Поч. у № 49, 50)

Під час допиту 23.11 ц. р. (тобто 1926 року) ув'язнений Григорій Янцур зізнався: «04.11.1922 р. я був заарештований і ув'язнений за протипольську пропаґанду та, зокрема, за зговір у здійсненні атентату на депутутата Ілька Матіїшина, який зрадив український народ. Згаданого я застрілив із пістолета, за що мене польська влада засудила і ув'язнила.

Середню школу я частково відучив у с. Пациків, а частково в м. Долина, провадив далі затриманий. В 1912 році я два роки навчався в гімназії в Долині, рівно ж відвідуючи (приватно) учительський заклад аж до 1922 року. В той час українці намагалися взяти участь у виборах на основі аґітації, а відтак шляхом публікації статей в пресі. Цією аґітацією переважно займалася Українська Військова Організація. Метою цієї організації є, щоб Східна Польща і частина України, яку окупувала Польща, була від Польщі відібрана і стала самостійною українською державою. Як мені відомо, організація має власну зброю, яка, слід зазначити, видається лише в тому випадку, якщо хтось із членів цієї організації письмово отримає наказ ліквідувати ворожу українському народові особу, і після виконання наказу зброя повинна бути повернена.

Відтак хотів би докладно розповісти про причини мого атентату на Ілька Матіїшина. Отже, коли Східна Галичина і частина України була окупована поляками (в 1919 р.), і мали відбутися вибори до парламенту, українці на окупованих землях намагалися взяти участь у виборах, оскільки хотіли мати власну державу. В тому руслі відбувалася тверда протипольська аґітація, якою переважно займалася саме УВО. Коли польська влада завбачила бунт в українській спільноті, вирішила підплатити одного з українців, а саме Ілька Матіїшина й перетягти його на свій бік, щоби з часом польська влада могла українцям вказати на те, що в сенаті інтереси українців буде представляти пропольський українець. Ілько Матіїшин приступив на пропозицію польської влади і, оскільки він був кандидатом в депутати польського сейму, намагався зібрати від українців якнайбільше голосів.

Вибори до польського сейму відбулися 5 листопада 1922 року, і я 4 листопада 1922 року отримав від УВО наказ (без підпису) застрілити Матіїшина. Наказ мені передав член УВО Михайло Бардеш. З цією метою я отримав револьвер посередництвом одного з членів УВО, а саме від Ярка Кобриня.

Коли я 4 листопада 1922 року отримав від УВО наказ застрілити Матіїшина, в ньому було зазначено, що в атентаті візьме участь Іван Яросевич, теж член УВО, який повинен мені був допомогти у вбивстві. Але він револьвера не отримав.

Дня 04.11.1922 р. під вечір ми з Яросевичем подалися до помешкання Матіїшина (він жив у Пацикові). В покої світилось світло. Я приступив до вікна і, побачивши в покої Матіїшина, вистрілив. Відтак в покої згасло світло, і ми з Яросевичем втекли з місця злочину. Ми хотіли втекти до Долини, де жив мій напарник Яросевич. Заледве ми встигли зробити 50 кроків, нас одразу ж затримали жовніри й відправили до Долини. Причина нашого блискавичного затримання пояснювалася тим, що Матіїшина вже давно пильно стерегли польські жовніри, оскільки задовго до мого атентату подібний атентат на Матіїшина уже був здійснений. Перед тим як жовніри мене затримали, я встиг викинути револьвер, і його вони в мене не знайшли.

Мґр. Олег ПАВЛІВ, *науковий співробітник Національної бібліотеки ЧР – Слов'янської бібліотеки, керівник товариства «ОЗУ» в Празі (ЧР), спеціально для «Галицької Просвіти»*

(Далі буде)

СВЯТОЧНЕ

АНДРІЯ

Знов спалах на сонці,
чи в іншім сузір'ї...
Нема на Андрія снігу
на подвір'ї, –
Ніченька-смаглянка
в вікна заглядає
І сни-сновидіння стиха навіває.

Як маєте дівку,
буде вранці клопіт...
Знімуть хлопці хвіртку, –
лишать десь в окопі,
Віз та лімузина затягнуть в осоку,
Бо вже хтось з них
кинув на красуню оком.

Андрія, Андрія –
Святкова подія,
Тайне залицяння,
А може, й кохання.

Зняли й нашу хвіртку, –
віднесли від хати.
Що ж, будем на весну
старостів чекати,
А як прийде осінь,
підростуть індики,
Заграють на мості
весільні музики,

Андрія, Андрія –
Святкова подія,
Тайне залицяння
І перше кохання.

Степан ДАСЕВИЧ

НАВІЯНЕ

ЛЮБОВ ДО СВОГО НАРОДУ

Читаю книжку Омеляна Козаневича, ЧСВВ «Цвіт з Назарета, або Життя Пречистої Діви Марії».

В житті Пречистої Діви Марії, пише автор, бачимо всі чесноти – і Божі, і моральні, бачимо любов до свого народу. Вона любить свій народ, хоч він зробив Їй велику кривду. Далі автор подає думки про обов'язок кожного з нас любити свій народ. Цей обов'язок випливає з четвертої Божої заповіді. Бо чим же ж є народ, як не родиною в ширшому значенні.

Ми в абсолютній більшості більше любимо родичів, ніж чужих, так само повинні любити свій народ. Любові до свого народу домагається і природне право. Господь Бог, що влив у наше серце більшу любов до своїх родичів, ніж до інших людей, так само влив і більшу любов до того народу, до якого належимо, народу, що нас виплекав, що ділиться з нами своїми бідами й радощами.

Дітей, що не люблять своїх родичів, називають виродками. Виродками є всі ті, що не люблять свого народу. Любити свій народ означає любити його мову, боронити її, означає шанувати всі розумні звичаї його, його історію, його чесноти. Любити свій народ – старатися піднести його добробут, допомагати в розвитку промисловості, сільського господарства, економіки, культури, утримувати його на моральній висоті.

Моральність – це основа добробуту окремих людей і загалу. Особливо – тепер треба нам, українцям, такої любові, заснованої на Христових засадах. А насамперед любов до свого народу треба прищеплювати своїм дітям. Нехай кожна дитина полюбить свою мову, полюбить долю і недолю рідної України, полюбить мудрі й розумні звичаї.

Шануймо чуже, любім усім серцем своє, й інші будуть шанувати наше і нас.

Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
просвітянин

КНИЖКИ КРАЯН

ВЗДОВЖ ДАРОВАНИХ БОЖИХ ДНІВ

Одна за одною останнім часом виходять у світ збірки поезій лауреата багатьох премій, уродженця села Рудники Снятинського району, а нині киянина – Василя Клічака.

У хорі поетичних голосів можна розрізнити його голос. Поет довго вивіряв себе, своє слово після першої книжечки «Дощовий годинник» (1989). Друга збірка, «Пелена», з'явилася аж 2003 року. Третя, «Коло», – вже 2013. Четверта, «Вздовж дарованих Божих днів», зашелестіла сторінками 2015 року.

По суті, поет продовжує своє неповторне полотно, розпочате з образного годинника дощу. Та якщо попередня збірка вчаровувала світанковим почуттям, то остання вражає пізнанням стану зіткнення білого і чорного кольорів, добра і зла в часопросторі кривавих конфліктів.

Під таким кутом образовираження авторові відкрилась особлива інтонація громадянської позиції. Він через монолог чоловіка з Котовська передає жахіття війни, розповідає про Козака нерозіп'ятого, який «Був побитий. Світилась в очах і в усій його мужній поставі гідність. Нею подолано страх і подолано звірства лукаві». Не заплющені очі на те, що «Падають хлопці у трави, у розкоші степу, стало для них загадковим, зрадливим те небо».

Вражаючим твором на актуальну тему, як на мене, є невеличка новелістична поема «Присутність Божої руки». В Донецьку горить аеропорт, накрило уламками людину, яка в кам'яному мішку ледве однією рукою вмикає мобільний телефон, щоб означити себе. Така життєва гірка правда без художнього вимислу викликає сльозу.

Не без хвилювання читаєш поезії Василя Клічака «Пес на коні», «Диптих: Гагарін. Сікорський», «Балада про чайку», «А під ранок наснилась мама», «В осені цієї особливий шарм», «Проведу тебе подумки в ніч», «Не питаю тебе ні про що», «Павутинка тонка між нами», «Коли звикаєш до ріки» та інші.

Неможливо не звернути увагу на поему «Ниті розмов і доріг», яка фокусується на часовимірах літ («Наприкінці сорокових», «На початку п'ятдесятих», «Осінь початку шістдесятих», «Середина дев'яностих»..., «Наприкінці 2014»). З часу «дощового» пізнання поет остерігається багатослів'я, пильнує за тим, щоб злива емоцій не поглинала думку. В таких випадках він шукає терези, стає розважливим, щоб не втратити притаманних йому особливостей стилю і ментальності.

Треба сказати, що у поетичному доробку Василя Клічака переважає лірика. Іноді поетичний дух переходить у прозу. Так виникають прозовірші, яких найбільше у збірці «Пелена». А в новій збірці все ж домінує поетичне образовираження. «Цей неефектний, але ефективний поет володіє секретом фінальних рішень, – зауважує у передмові відомий поет і літературознавець Володимир Базилевський. – Кінцівки його віршів часто непередбачувані. Власне, секрету в тім немає. Він просто думає так, як він думає. Один із наслідків його думання – заглиблений углиб тексту ліричний трем».

Може, хтось нас бере на сміхи.
Може, дивляться і мовчать.
Та від того їм мало втіхи.
Не згасити вогонь зачать.
Хто ранковим крилом
сльози витер.
Хто у темряві не заблудив.
Хто інакшим побачив вітер,
Має щось від звичайних див.
Дивуватися – це для нього.
Дивувати – то й поготів.
У таких є своя дорога
Вздовж дарованих Божих днів.

Поет, отже, знайшов свій світ чи світ його. І цей світ обдарував поета неповторною метафорою, подарував можливість під маркою видавничого центру «Просвіта» видрукувати четверту книжку, виданню якої щиро посприяла українська родина Глаголюків із Коломиї та Києва.

Василь РЯБИЙ,
член Національної спілки письменників України

РЕЗОНАНС

МІСТ ЧАСІВ

На екранах Івано-Франківська демонструється американський фільм «Міст шпигунів». Ця кіношна історія давніша, про часи «холодної війни», про обмін шпигунів: радянського Абеля й американського Пауерса.

...Я був ще малим хлопцем, коли в газетах і по радіо розповідали, як доблесні радянські ракети збили з 20-тисячної висоти розвідувальний літак США і як взяли в полон пілота Пауерса. А ще тоді людей радянських, як і американських (це видно у фільмі), залякували атомними ударами.

І ми, діти, рили печери для захисту. Американські діти дивляться фільми про атомні вибухи й плачуть від страху. І тих, і тих об'єднує страх і бажання жити в мирі.

Є в цьому фільмі і те, що роз'єднує, – берлінський мур. Страшне явище. Нині його нема, але, гадаю, страх муру, роз'єднання живе. Напрошуються асоціації мур-мир. Роз'єднуюче, об'єднуюче і як захист чи перепона.

Ще одна асоціативна реальність викликана фільмом. Східні німці страждають, що вони НДР (Німецька Демократична Республіка) тобто маріонетка СРСР.

Нині є ДНР – маріонетка Росії. Переставте лише літери, і буде те саме приниження і пристосування.

У фільмі показано різні життєві системи: американська і радянська. Перша: закон – понад усе. Друга – тоталітарна беззаконність, безкарність.

Щось змінилося з того часу? Україна як частка колишнього СРСР ніяк не стане на шлях права. А варто повчитися у Заходу, у США. Цей фільм переконливо доводить силу, мудрість і Божу любов, закладену в Закон, який не можна переступити, навіть якщо це комусь вигідно. Ми стоїмо на мосту часу. Десь на середині.

На мосту шпигунів обмінюють Пауерса і Абеля. Ніхто не є зрадником своєї країни. Це теж урок для нас.

Василь ЗАГАРОВСЬКИЙ,
просвітянин

ТВОЄ ГПО

ХТО НАЙКРАЩИЙ ЗАХИСНИК

На базі Івано-Франківської ЗОШ № 21 відбулась міська учнівська олімпіада з готовності до захисту Вітчизни, присвячена Дню Збройних сил України. Змістом змагань стало виявлення найкращих учнів із прикладних видів військової справи та фізичної витривалості.

Юнаки змагались на швидкість розбирання і збирання автомата, спорядження набоїв у магазин, зі стрільби по відкритих мішенях, підтягування на перекладині.

Перед вишикуваними рядами учасників виступили заступник начальника управління освіти Петро Ласійчук, інспектори методисти військово-патріотичного виховання Ігор Валько та Ярослав Вацеба, учасники АТО.

Змагання були напруженими, бо кожна команда намагалась продемонструвати всі свої вміння і навички. Найкращими у прицільній стрільбі по мішенях були учні ЗОШ № 11, розбиранні та збиранні автомата – ЗОШ № 19, спорядженні патронних ріжків – команда ЗОШ № 24; підтягуванні на перекладині – ЗОШ № 21.

А загалом усі учні ще раз переконались, що до захисту Вітчизни потрібно готуватись відтепер і повсякчас.

Ігор ГУК, *член СОУ*

ВТРАТИ

Відійшов у вічність відомий вчений, історик, професор, академік
ВОЛОДИМИР ГРАБОВЕЦЬКИЙ.

Церемонія прощання пройшла у Народному домі «Просвіта», а відспівали його у катедральному соборі Святого Воскресіння.

Поховали ми видатного українського вченого, історика, доктора історичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Академії наук Вищої школи України НАН України Володимира Грабовецького в Дем'яновому лазі поблизу Івано-Франківська.

Народився Володимир Грабовецький 24 липня 1928 року у селищі Печеніжин Коломийського району. Науково-педагогічна діяльність Грабовецького поділяється на два періоди – львівський та івано-франківський. 22 роки працював у Львові, а з 1975 року – в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. З 1990 року 17 років очолював кафедру історії України.

Опублікував понад 1000 наукових і науково-популярних праць, серед яких 45 монографій, зокрема, «Західноукраїнські землі в період народно-визвольної війни 1648–1654 років», 75 окремих видань, 900 статей з історії України, в тому числі Прикарпаття, автор шести опублікованих «Нарисів історії Прикарпаття» і трилогії «Ілюстрована історія Прикарпаття», двох монографій про життя, творчість і вшанування Маркіяна Шашкевича і Тараса Шевченка (2006–2007).

П'ятдесят років досліджував наукову проблему «Карпатське опришківство XVI–XIX ст.» і життя та діяльність леґендарного героя України Олекси Довбуша, видав про нього 150 праць і протягом півстоліття збирав історико-

літературно-мистецькі експонати, на базі яких відкрив Івано-Франківський державний історико-меморіальний музей Олекси Довбуша. Був ініціатором та організатором встановлення пам'ятника і пам'ятних місць, де народився і загинув народний герой, організував музей історії міста Івано-Франківська та музей кафедри історії України в Інституті історії і політології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Наукові праці друкувалися в ряді країн Європи й Америки. Володимир Грабовецький створив Прикарпатську історичну школу.

Він водночас долучився до дослідження історії «Просвіти» і сам був просвітянином за духом і покликанням, передаючи всім, з ким спілкувався, історію свого народу. Він справді просвічував його, повертаючи йому його історичну пам'ять.

Вічная пам'ять подвижникові духу, історику, дослідникові буття українського народу. Пухом українська земля.

С. ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
П. АРСЕНИЧ, В. БОЙКО,
Д. ЗАХАРУК, В. БАБІЙ,
Б. ВІВЧАР, М. СІЧКА,
В. ГЛАГОЛЮК,
Б. БОРОВИЧ, Я. ПЕТРІВ...

* * *

Не стало Володимира Грабовецького. Яким би не було довгим людське життя, але рано чи пізно все закінчується на сумній ноті. Людина покидає цей сумбурний, але в чомусь і гармонійний, світ заради вічності в інших просторах. А для живих залишає пам'ять про себе і те, що надбала за тривале земне буття.

Володимир Грабовецький прожив життя велике, гідне, насичене щоденною працею.

Його власна книжкова полиця вміщає не один ряд написаних ним томів, книжок, брошур. Це його наукова й духовна спадщина, скарб, який набув Володимир Васильович і залишив людям, що прагнуть знань.

А ще Володимир Грабовецький створив і подарував Івано-Франківську музей ім. Олекси Довбуша. Чи зуміють люди оцінити цей значний дар, який додає історичної значущості місту?

Володимир Васильович виховав не одного учня, послідовника і продовжувача справи дослідження історії краю. Серед них – вчені, письменники, краєзнавці вдячні за його науку небайдужості до минулого українського народу.

Чи не найбільше він досліджував діяльність Олекси Довбуша був таким собі опришком заради науки і добра за тих, хто потребує духовного харчу.

...Перше моє знайомство з Володимиром Грабовецьким відбулося далекого 1959 року, коли до рук потрапили його книжка «Народний герой Олекса Довбуш».

А «живе» знайомство відбулося вже далекого, якщо не помиляюся, 1975 року. Тоді ми, група студентів історико-педагогічного факультету (нині – Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, де і працював покійний В. Грабовецький) допомогли переїхати зі Львова до Івано-Франківська тоді кандидатові історичних наук В. Грабовецькому, куди його запросили на викладацьку роботу.

Плодом нашої співпраці з В. Грабовецьким були книжки: «Місто Івана Франка», «Росільна» і статті «Селянський полководець Муха».

Скільки подібних праць на його рахунку, можна довідатися з багатьох бібліографічних довідників. Скільки на його рахунку історій міст і сіл Івано-Франківщини і не тільки, знають жителі цих населених пунктів.

Його довго пам'ятатимуть читачі, телеглядачі й радіослухачі – він був усюди, бо мав добру харизму й енциклопедичні знання дослідника минулих часів.

Пам'ять про нього, його подвижницьку працю довго житиме в душах і серцях вдячних нащадків.

Василь БАБІЙ, *заступник голови ОО НСПУ, просвітянин, краєзнавець*